
**РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ
І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА**

УДК 332.1

DOI: <https://doi.org/10.32782/2520-2200/2020-2-14>**Беля А.Р.**

аспірант

Інституту регіональних досліджень
імені М.І. Долішнього НАН України**Belya Andriana**Institute of Regional Research named after M.I. Dolishniy
of the NAS of Ukraine**ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ
ГРОМАД ТА ВИКОРИСТАННЯ НИМИ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ
У КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ УКРАЇНСЬКИХ РЕФОРМ****PECULIARITIES OF AMALGAMATED HROMADA'S FORMATION
AND IT'S FINANCIAL RESOURCES USING IN THE CONTEMPORARY
OF MODERN UKRAINIAN REFORMS**

Досліджено особливості формування ОТГ (у розрізі міських, селищних та сільських територіальних громад) та проблеми їх функціонування. Виявлено взаємозв'язок між кількістю жителів громади та обсягом її фінансових ресурсів. Окреслено проблему визначення кількості жителів громади з погляду державних органів та органів місцевого самоврядування. Ідентифіковано особливості наповнення бюджетів ОТГ, урахувавши співмірність показників. Проаналізовано обсяги фінансових ресурсів ОТГ Львівської та Харківської областей, основні джерела формування та напрями використання коштів бюджетів ОТГ. Виявлено значну залежність бюджетів ОТГ (передусім сільських) від трансфертів із державного бюджету. Здійснено ідентифікацію та аналітичну оцінку вихідних фінансових потоків ОТГ і виявлено соціальне спрямування коштів місцевих бюджетів, а саме на освіту та інші соціальні заходи. Обґрунтовано залежність бюджету від зовнішніх джерел наповнення може стати загрозою для розвитку ОТГ у разі перерозподілу витрат із державного бюджету України.

Ключові слова: територіальна громада, фінансові ресурси, децентралізація, реформа, ОТГ, бюджет ОТГ.

Исследованы особенности формирования объединённых территориальных общин (в разрезе городских, поселковых и сельских территориальных общин) и проблемы их функционирования. Выявлена взаимосвязь между количеством жителей общины и объемом ее финансовых ресурсов. Идентифицирована проблема определения количества жителей общины с точки зрения государственных органов и органов местного самоуправления. Идентифицированы особенности наполнения бюджетов объединённых территориальных общин, учитывая соразмерность показателей. Проанализированы объемы финансовых ресурсов объединённых территориальных общин Львовской и Харьковской областей, основные источники формирования и направления использования средств их бюджетов. Обнаружена значительная зависимость бюджетов территориальных общин от трансфертов из государственного бюджета, в первую очередь сельских общин. Осуществлены идентификация и аналитическая оценка исходных финансовых потоков объединённых территориальных общин и выявлена социальная направленность средств местных бюджетов, а именно на образование и другие социальные мероприятия.

Ключевые слова: территориальная община, финансовые ресурсы, децентрализация, реформа, бюджет территориальной общины.

The peculiarities of formation of amalgamated hromadas (in the context of urban, settlement and rural territorial communities) and problems of their functioning are investigated. The relationship between the population of the community and the amount of its financial resources has been identified. The prob-

lem of determining the number of residents of the community from the point of view of state and local self-government bodies is outlined. The peculiarities of filling the budgets of amalgamated hromadas are identified, taking into account the proportionality of the indicators. The main source of filling amalgamated hromada`s budgets (in both Lviv and Kharkiv regions) is tax revenue, while the low number of urban amalgamated hromadas in Kharkiv Oblast reduces the overall potential of local amalgamated hromada`s revenues in the oblasts. The volume of financial resources of Lviv and Kharkiv region`s amalgamated hromadas, the main sources of formation and directions of use of the funds of the amalgamated hromadas budgets were analyzed. Significant dependence of amalgamated hromada`s budgets on transfers from the state budget, primarily rural amalgamated hromada`s, was identified. Identification and analytical evaluation of the outbound financial flows of the amalgamated hromadas were carried out and the social focus of local budget funds, namely on education and other social activities, were identified. Capital expenditures are the main area of use of financial resources of regional communities, their share in the overall structure of budget expenditures is over 80%. Dependence of the budget on external sources of filling can be a threat to the development of amalgamated hromadas in case of redistribution of expenditures from the State Budget of Ukraine. It is revealed that in most cases the amalgamated hromadas were created at the end of the budget period (in Q4), which may indicate a strategic approach to the formation of the amalgamated hromadas budgets for the next year.

Key words: amalgamated hromada, financial resources, decentralization, reform, amalgamated hromada`s budget.

Постановка проблеми. Сучасна реформа децентралізації покликана насамперед удосконалювати адміністративний устрій через створення об'єднаних територіальних громад (ОТГ). Проте на шляху створення та формування ОТГ виникає чимало перешкод, зокрема у сфері формування та використання фінансових ресурсів. Саме ефективне формування та використання фінансових ресурсів у сучасних умовах є показником оптимізованої роботи ОТГ, тому в період створення нових ОТГ та вдосконалення роботи існуючих, імплементації реформи децентралізації особливої актуальності набуває проблематика формування та використання фінансових ресурсів територіальними громадами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню даної проблематики присвячено праці вітчизняних науковців. Зокрема, питаннями створення територіальних громад займалися Б. Бец, А. Новак, Л. Сухарська та ін.; структуру фінансових ресурсів територіальних громад вивчали А. Кавунець, О. Нездойминога, Т. Овчаренко та ін.; особливості функціонування територіальних громад розглядали О. Корицька, Т. Кучінка, М. Пітцик та ін.

Водночас, на нашу думку, питання виявлення особливостей формування територіальних громад та використання фінансових ресурсів ними потребує додаткової уваги. Саме тому, тема дослідження є актуальною.

Метою дослідження є виявлення особливостей формування ОТГ та використання ними фінансових ресурсів на прикладі територіальних громад Львівської та Харківської областей, поглиблення існуючих наукових підходів до створення та управління територіальними громадами.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Диференціація областей України в умовах незавершеної реформи децентралізації, зокрема територіальна, фінансова, ресурсна, демографічна, ускладнює дослідження питань створення та функціонування ОТГ. У зв'язку із цим, на нашу думку, доцільно розглянути Львівську та Харківську області, зокрема проаналізувати: загальні тенденції формування ОТГ на прикладі зазначених областей; градацію видів новостворених ОТГ за класифікаційними ознаками та фінансовим станом; особливості наповнення бюджетів громад Львівської та Харківської областей та використання фінансових ОТГ; використання місцевих бюджет ОТГ у розрізі типів витрат; виявити основні тенденції руху коштів між бюджетами громад (вертикального та горизонтального) Львівської та Харківської областей.

Для виявлення загальних тенденцій та особливостей виконання територіальної реформи уряду розглянемо детальніше кількісну динаміку новостворених ОТГ у Львівській та Харківській областях (рис. 1).

Так, відповідно до затверджених Кабінетом Міністрів України перспективних планів формування територіальних громад Львівської та Харківської областей, планова кількість створення ОТГ становить 72 та 57 ОТГ відповідно. Таким чином, виконання зазначених планів становить у Львівській області 73,6%, у Харківській області – 29,8%.

На прикладі даних областей виокремимо такі особливості:

– невиконання громадами Харківської області Плану розвитку області щодо формування нових ОТГ у рамках адміністративної реформи;

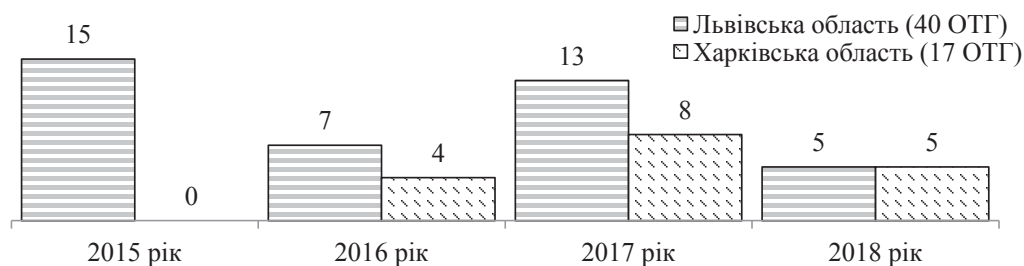

Рис. 1. Динаміка створення ОТГ у Львівській та Харківській областях за 2015–2018 рр., кількість об'єднань [1]

– уповільнення темпів створення нових ОТГ як у Львівській, так і в Харківській областях (кількість новостворених ОТГ порівняно з кількістю створених у попередньому періоді у Львівській області становила 19,2% (загальний приріст – 9,4%), а в Харківській – 62,5% (загальний приріст – 29,4%)) [1];

– невиконання планів реформування областей до 2020 р.

Варто зазначити, що через невиконання планів створення ОТГ протягом трьох років регіони недоотримали кошти інфраструктурної субвенції, зокрема у Львівській області: Яворівський район недоотримав 124 млн грн, Дрогобицький – 116,4 млн грн, Турківський – 84,1 млн грн, Золочівський – 80,5 млн грн, Радехівський – 74,7 млн грн, Перемишлянський – 60,5 млн грн, Буський – 60,4 млн грн [2].

ОТГ Харківської області створювалися менш системно, що в результаті дещо обмежувало джерела надходження коштів (наприклад, джерела та об'єкти оподаткування однієї ОТГ є значно більшими, ніж у селах та селищах, що входили до неї до об'єднання і, відповідно, працювали за розрахованими бюджетами по окремих адміністративних одиницях).

Проведене дослідження дає можливість відзначити ту особливість, що до створення ОТГ Харківської області системно та економічно

доцільно підійшла менша частка засновників ОТГ, аніж у Львівській області, що може свідчити про відсутність належно підготовлених робочих кадрів та низьку кваліфікацію службовців місцевого самоврядування для виконання нових функцій.

Ураховуючи ту обставину, що кількість населення прямо впливає на обсяг надходження коштів до бюджетів ОТГ, варто розглянути розподіл у розрізі розміру ОТГ залежно від адміністративної одиниці, що є центром ОТГ.

На нашу думку, класифікувати ОТГ варто за такими класифікаційними ознаками: за типом «столиці» (сільська, селищна, міська) та за кількістю населення (до 5 тис осіб, від 5 до 10 тис осіб, від 10 до 15 тис осіб, понад 15 тис осіб).

Дана класифікація дасть змогу виокремити ключові ОТГ регіону чи області та зосередити увагу на їхньому розвитку.

Згідно з даними рис. 2, виконання планів реорганізації регіонів у Львівській області відбувається на достатньому рівні щодо сільських (виконання – 100%) та частково селищних (77,6% від запланованого) ОТГ. Що стосується міських ОТГ, то виконання плану як у Львівській, так і в Харківській областях не перевищило 50% за три роки проведення реформи децентралізації.

Окрім того, якщо порівнювати періоди створення ОТГ (рис. 1) та види ОТГ, що були створені

Рис. 2. Порівняння планової та фактичної кількості ОТГ Львівської та Харківської областей, од. [1; 2]

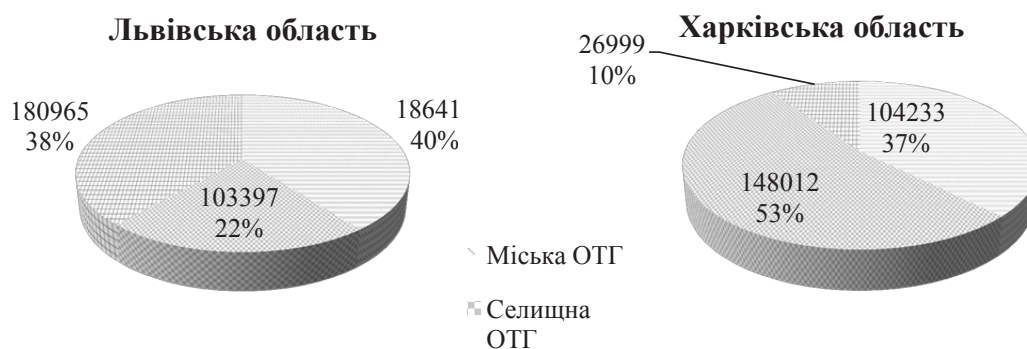

Рис. 3. Розподіл жителів за видами ОТГ у Львівській та Харківській областях, осіб [1; 2]

(рис. 3), то спостерігається закономірність у створенні ОТГ саме в 2017 р. Найбільше ОТГ було створено у Львівській області, як міських (6 ОТГ), так і селищних (8 ОТГ) та сільських (12 ОТГ, у 2015 р. – 11 ОТГ) [1]. Якщо розглядати ОТГ Харківської області, то в 2017 р. пік характерний лише для селищ низ ОТГ (6 об'єднань), інші ж види громад об'єднувалися рівномірно [1] протягом усього звітного періоду (за винятком 2015 р.).

Досліджуючи джерела фінансових ресурсів ОТГ та особливості наповнення їхніх бюджетів, зазначимо, що головним джерелом є надходження від жителів громади у вигляді податків та зборів. Відповідно, важливо визначити, скільки громадян проживає в новостворених ОТГ, щоб мати змогу розрахувати показники в розрізі одного жителя ОТГ. Окрім того, враховуючи дані, відображені на рис. 2, можна визначити середню густоту новостворених ОТГ (рис. 3).

Кількісний розподіл населення новостворених ОТГ відрізняється у Львівській та Харківській областях як за структурою (рис. 3), так і в розрізі динамічних показників (табл. 1), що зумовлено як рівнем агломерації, так і спеціалізацією областей, а також виконанням планів адміністративного реформування.

Відповідно до даних рис. 3 та табл. 1, можна стверджувати таке:

- густота населення міських ОТГ як у Львівській, так і в Харківській областях є найбільшою порівняно з густотою інших типів ОТГ, що є результатом агломераційних процесів та відповідає загальному розподілу Львівської області, однак у Харківській області кількість міського населення дещо нижча, ніж селищного (рис. 3), як і кількість створених ОТГ;

- якщо розглядати загальну динаміку приросту новостворених ОТГ, то помітне зниження темпів приросту спостерігається в об'єднаних громадах Харківської області в 2017 р., що зумовлене створенням у тому ж році додаткових ОТГ сільського типу;

- варто відзначити велику густоту населення сільських ОТГ Львівської області порівняно з Харківською областю.

Формування та використання зведених місцевих бюджетів є досить важливими чинниками розвитку ОТГ у рамках процесу реформування адміністративної структури України. Однак для порівняння даних процесів варто використовувати співмірні показники, зокрема, на нашу думку, варто розраховувати показник доходів/

Таблиця 1

Динаміка густоти населення ОТГ Львівської та Харківської областей, осіб [1]

Показник	Звітні роки				Динаміка		
	2015	2016	2017	2018	2016 порівняно з 2015	2017 порівняно з 2016	2018 порівняно з 2017
Густота населення ОТГ Львівської області, у т. ч	54	67	73	72	13	6	-1
міські ОТГ	68	84	75	71	16	-8	-5
селищні ОТГ	61	67	64	61	6	-3	-4
сільські ОТГ	51	58	77	83	6	19	7
Густота населення ОТГ Харківської області, у т. ч	0	53	39	49	53	-14	9
міські ОТГ	0	151	151	82	151	0	-68
селищні ОТГ	0	36	36	43	36	0	7
сільські ОТГ	0	0	23	26	0	23	3

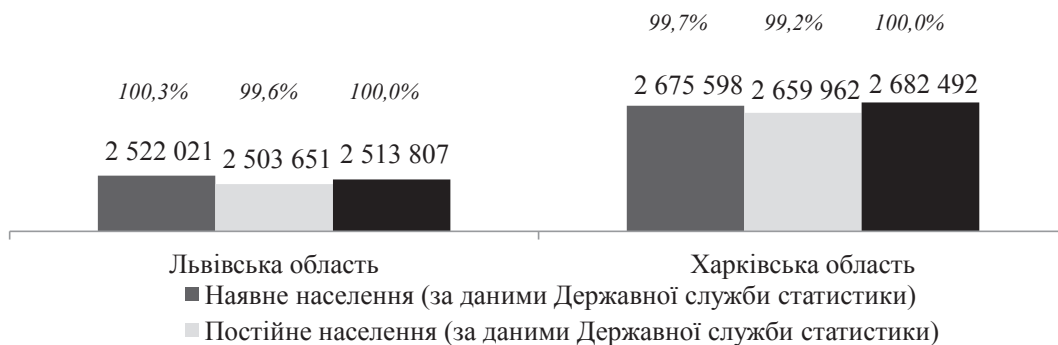

Рис. 4. Чисельність населення Львівської та Харківської областей станом на 01.01.2019, осіб [3; 4]

видатків бюджету (чи статті бюджету) у розрахунку на одного жителя ОТГ. Ситуація розбіжності кількості населення по регіонах України (рис. 4) породжує ризик неточного визначення кількості жителів ОТГ, що, своєю чергою, породжує неправильні розрахунки соціальних трансфертів та виплат для жителів ОТГ, оскільки 0,3% для області – це близько 8 тис «втрачених» жителів області. На нашу думку, варто використовувати дані, що висвітлені на сайті реформи децентралізації, оскільки на їхній основі фактично і здійснюються всі розрахунки Міністерства регіонального розвитку та фінансів.

Переходячи до співмірних показників доходів та видатків у розрахунку на одного жителя, враховуючи інфляційні процеси, скорегуємо

показники на індекс інфляції року фактичного початку реформи до 2015 р. (рис. 5).

Спостерігаємо зростання доходів місцевих бюджетів, як і витрат протягом 2016–2018 рр. Доходи ОТГ у 2018 р. зросли на 94,1 млн грн., або на 38,8%, тоді як у цілому по області приріст доходів загального фонду становив 34,9%, а по Україні – 31,4% [5]. Причинами цього можуть бути як зміна особливостей оподаткування, так і зростання частки трансфертів із державного бюджету до місцевих. Водночас спостерігається зростання доходів ОТГ на одну особу, навіть ураховуючи розширення кількості новостворених ОТГ та зміни бази оподаткування.

Окремо варто відзначити зростання видаткової частини ОТГ порівняно з видатками місцевих бюджетів. Передусім це спричинено

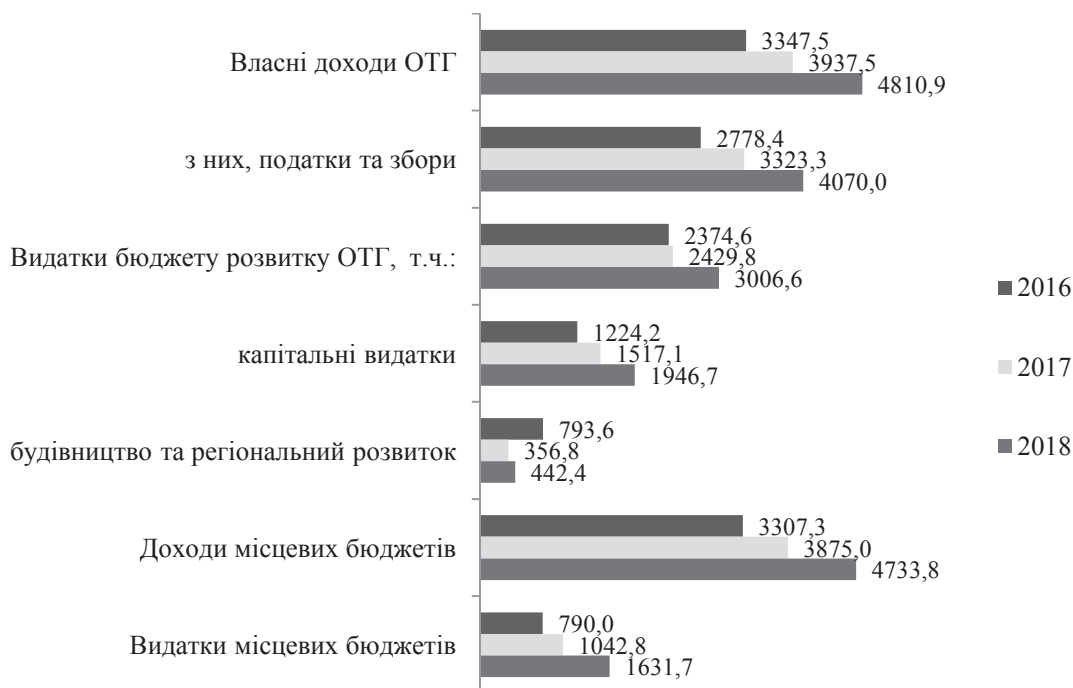

Рис. 5. Доходи і видатки місцевих бюджетів та бюджетів ОТГ, скореговані на індекс інфляції впродовж 2016–2018 рр., грн на одну особу [3; 4]

стимулюванням держави у просуванні територіальної реформи. Так, показник підтримки розвитку громад та розбудови інфраструктури зростає починаючи з 2015 р. (3,7 млрд грн) майже вдвічі кожного року, досягнувши у 2017 р. 16,1 млрд грн., щоправда, темпи підтримки дещо скоротилися у 2018 р. (19,4 млрд грн) [6].

Ці кошти і спрямовувалися у вигляді капітальних витрат, що підвищувало кількість витрат на одну особу, котра проживала в ОТГ (станом на кінець 2018 р.), до рівня 1 946,7 грн.

Зростання ж кількості ОТГ не спричинило значного зростання доходу на одиницю населення (хоча враховуючи перерозподіл на користь бюджетів ОТГ, коштів, отриманих від оподаткування суб'єктів господарювання, що територіально знаходяться на території ОТГ), темпи зростання доходів ОТГ (на 18% та на 22% за 2017 та 2018 рр. [6]) співпадають зі зростанням місцевих доходів (на 17% та 22% за 2017 та 2018 рр. відповідно), водночас видаткова частина зростає більшими темпами (24% за 2018 р.) у бюджетах ОТГ та на 56% у місцевих бюджетах. Це свідчить про перерозподіл витрат без додаткового перерозподілу доходів.

Більш детально розглянемо доходи бюджетів ОТГ Львівської та Харківської областей порівняно із загальними доходами ОТГ України в розрахунку на одного мешканця (табл. 2).

Темп зростання власних доходів 366 ОТГ (утворених у 2015–2016 рр.), які у 2017 р. вже отримували зарахування 60% ПДФО до своїх бюджетів, становить +19,8% (+1,8 млрд грн). Щодо показників доходів на одного мешканця ОТГ, варто відзначити, що, незважаючи на наповнення бюджету новоутворених ОТГ, що формується на наступний рік, спостерігається зростання доходів ОТГ на душу населення з урахуванням інфляційних процесів.

Аналізуючи дохідну частину бюджетів ОТГ за 2016–2018 рр., важливо відзначити її значну залежність від офіційних трансфертів із державного бюджету. У 2016 р. поточні видатки ОТГ Львівщини в середньому лише на третину фінансувалися за рахунок власних доходів, а для окремих ОТГ – Вільшаницької, Воле-Баранецької, Луківської та Новоміської – даний показник становив менше 15%. Найвищим показник забезпечення власними коштами був у Новокалінівській та Тростянецькій ОТГ – близько 55% [7].

Основним джерелом наповнення загального фонду бюджетів ОТГ у досліджуваному періоді був податок з доходів фізичних осіб, надходження якого за 2018 р. становили 225,1 млн грн, а частка цього податку в доходах загального фонду бюджетів ОТГ – 57,6%. Темп приросту податку з доходів фізичних осіб

Таблиця 2

Динаміка доходів ОТГ Львівської та Харківської областей на одного жителя за 2016–2018 рр., грн [7]

ОТГ	Бюджетна стаття	2016	2017	2018	Приріст за 2017 р.	Приріст за 2018 р.
Бюджети ОТГ України	Всього доходи	3580,88	4965,20	6032,90	1384,32	1067,70
	ПДФО	1262,79	2835,80	3557,90	1573,01	722,10
	Акцизний збір	511,98	487,11	272,68	-24,87	-214,43
	Плата за землю	843,38	863,03	531,17	19,65	-331,86
	Єдиний податок	752,33	846,46	584,66	94,13	-261,80
	Податок на нерухоме майно	55,45	78,66	66,21	23,21	-12,45
Бюджети ОТГ Львівської області	Всього доходи	1357,84	3207,45	3176,37	1849,60	-31,08
	ПДФО	581,93	1686,61	1702,55	1104,68	15,94
	Акцизний збір	135,78	255,17	392,02	119,39	136,84
	Плата за землю	358,11	543,74	116,77	185,63	-426,97
	Єдиний податок	149,36	431,22	821,23	281,86	390,01
	Податок на нерухоме майно	44,76	52,76	59,96	7,99	7,20
Бюджети ОТГ Харківської області	Всього доходи	- 3433,97	4555,30		1121,33	
	ПДФО	- 1881,20	2527,26		646,05	
	Акцизний збір	- 60,55	233,35		172,80	
	Плата за землю	- 336,78	530,63		193,86	
	Єдиний податок	- 485,39	752,11		266,73	
	Податок на нерухоме майно	- 605,60	319,04		-286,56	

у Львівській області становить 28,9%, що вище загальнодержавних на 1,6%. По об'єднаних громадах цей показник становив 30,7%, але 18 громад забезпечили приріст вище, ніж загальний по ОТГ. Зокрема, Шегинівська громада збільшила надходження ПДФО порівняно з минулим роком у 2,2 рази, Давидівська – на 77,1%, Заболотцівська – 64,2%, Великомоствівська – 43,9%.

Вагомим джерелом доходів місцевих бюджетів є плата за землю, яка у структурі доходів займає понад 10%. Так, бюджетами ОТГ лише у 2017 р. отримано 41,8 млн грн плати за землю, і надходження зросли порівняно з відповідним періодом минулого року на 4,9%. Водночас це нижче рівня надходжень у цілому по області, де ріст надходжень становив 5,3%. А в деяких громадах є спад надходжень з плати на землю порівняно з минулим роком. Особливо це стосується Бабинської, Воля-Баранецької, Грабовецької, Нижанковецької громад. Загалом 12 із 35 громад знизили рівень надходжень плати за землю порівняно з минулим роком.

У деяких ОТГ виникають проблеми з надходженнями від єдиного податку, зокрема громади теж демонструють приріст менший, ніж область, – 29,5% проти 30,8%, а по ОТГ – 29,5%. Над надходженнями від даного виду податку недостатньо працюють Грабовецька, Новоміська, Луківська, Нижанковицька об'єднані громади.

Що стосується чотирьох ОТГ Харківської області, які перейшли на прямі взаємовідносини з держбюджетом ще з 2017 р., то в них також зберігається тенденція до зростання доходів, яка, втім, не гарантує позитивних змін для місцевих жителів.

Переходячи до розгляду вихідних фінансових потоків ОТГ досліджуваних областей, варто відзначити, що їх бюджетна класифікація є більш складною та групується за різноманітними типами та видами бюджетних статей. Усі

ж фінансові потоки здійснюються виключно через рахунки Державного казначейства, що дають змогу Кабінету Міністрів України та органам виконавчої влади чітко відслідковувати тенденції у кварталному вимірі та забезпечувати додаткові (у разі крайньої необхідності) міжбюджетні трансферти.

Таким чином, витрати групуються за напрямками «витрати за економічною суттю» та «витрати поточного чи капітального (інвестиційного) характеру», «спеціальний/основний фонд» тощо. Розпочнемо дослідження витрат ОТГ з розгляду динамічних показників видатків бюджету за 2016–2019 рр. (рис. 6).

Оскільки доходи ОТГ досліджуваних областей (табл. 2) прямо впливають на видатки, загальна тенденція до їх зростання спостерігається і в 2018 р. [7], причому привертає увагу той факт, що капітальні видатки Харківської області залишаються на приблизно однаковому рівні, навіть незважаючи на розширення кількості новостворених ОТГ Харківської області у 2017 р. (а відповідно, і висвітлені у зведеному бюджеті 2018 р.) 8 ОТГ (рис. 1). Причиною цього є бюджет ОТГ м. Мерефа, який станом на кінець 2017 р. у поточному бюджеті планував витрати у розмірі 107 млн грн, а вже у 2018 р. – 137 млн грн.

Хоча у цілому видатки загального фонду на одного мешканця в середньому по ОТГ Харківської області становлять 6 271,6 грн. У розрізі окремих громад цей показник коливається від 5 323 грн. у Мереф'янській ОТГ до 9 638 грн у Наталинській ОТГ.

Загалом зазначимо, що ОТГ Львівщини більше витрачають на поточні потреби (у розрахунку на одного мешканця), ніж ОТГ Харківської області, хоча Мереф'янська ОТГ (25,3 тис осіб, Харківська область) не набагато більша Мостиської ОТГ (21,7 тис осіб, Львівська область) [1]. Саме тому, щоб виявити причини високих обсягів витрат

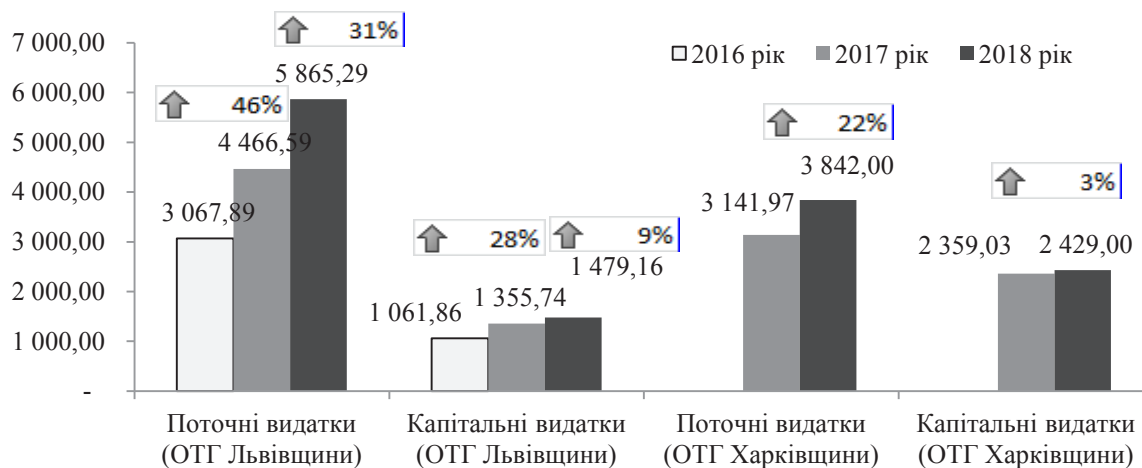

Рис. 6. Динаміка видатків ОТГ Львівської та Харківської областей за 2016–2018 рр. в розрахунку на одного жителя, грн [7]

Рис. 7. Структура видатків ОТГ Львівської та Харківської областей за 2018 р. за економічною суттю, % [7]

капітального характеру, варто порівняти структуру витрат за економічною специфікою ОТГ Львівської та Харківської областей (рис. 7).

Відзначимо, що спостерігається суттєва різниця між найменшим та найбільшим витратними бюджетами: у Львівській області – у 12,5 рази, а в Харківській області – у 4,4 рази, що свідчить, на нашу думку, про врахування центробіжних чинників під час створення ОТГ.

У структурі сумарних видатків ОТГ Харківської області найбільшу питому вагу має освіта – 36,5%, а також міжбюджетні трансферти, передані до бюджетів інших рівнів – 18% (як частина статті бюджету – загальнодержавні функції), водночас ОТГ Львівської області більше орієнтовані на соціальні витрати, а саме, крім освіти, (45,5% від загального обсягу витрат) більша кількість коштів витрачається на медицину (частка становить 8,1%).

Ураховуючи, що міжбюджетні трансферти та дотації є вкрай важливим елементом наповнення бюджетів ОТГ, варто відзначити, що в ОТГ Львівської та Харківської областей поряд із дотаціями на фінансування місцевих бюджетів мали місце так звані реверсні дотації, наприклад у 2018 р. у Наталинській громаді Харківської області близько 17% доходів були переспрямовані з бюджету громади, дотаційних ОТГ із рівнем понад 16% станом на кінець 2018 р. в Харківській області не було.

Висновки з проведеного дослідження. Підсумовуючи, зазначимо, що реформа децентралі-

зації розпочала перерозподіл бюджетних коштів державного та місцевого бюджетів у Зведеному бюджеті України на користь новостворених ОТГ. Наявність Плану розвитку області (у рамках реформи децентралізації) не є підтвердженням реального впровадження реформи на місцях (на прикладі ОТГ Львівської та Харківської областей). Головним джерелом наповнення бюджетів ОТГ (в обох областях) є надходження від оподаткування, водночас низька кількість міських ОТГ у Харківській області скорочує загальний показник потенційних надходжень до місцевих бюджетів ОТГ областей.

Ураховуючи перерозподіл функціоналу, що виконують ОТГ після формування, витрати на одного жителя значно більші, ніж видатки інших місцевих бюджетів, а отже, і потенціал розвитку більший, що породжує необхідність проведення контролю над використанням бюджетних коштів ОТГ.

Структура видатків ОТГ Львівської та Харківської областей приблизно рівна, що означає симетричний підхід до виконання покладених повноважень. Найбільша частка видатків ОТГ відноситься до видатків на освіту та виконання загальнодержавних функцій.

Виявлено, що здебільшого ОТГ створювалися у кінці бюджетного періоду (в четвертому кварталі), що може свідчити про наявність стратегічного підходу до формування бюджетів ОТГ на наступний рік, оскільки серед документів на створення ОТГ є й планові бюджети.

Список використаних джерел:

1. Об'єднані громади: перелік та основні дані. URL: <https://decentralization.gov.ua/gromada> (дата звернення: 19.02.2020).
2. У Львові обговорили здобутки та проблеми ОТГ в області. URL: <http://4studio.com.ua/novyny/u-lvovi-obgovoryly-zdobutky-ta-problemy-otg/> (дата звернення: 19.02.2020).
3. Області: основні дані. URL: <https://decentralization.gov.ua/areas> (дата звернення: 19.02.2020).
4. Чисельність населення (за оцінкою) на 1 січня 2019 року та середня чисельність у 2018 році. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 19.02.2020).
5. Моніторинг процесу децентралізації влади та реформування місцевого самоврядування станом на 10 січня 2019 р. (за грудень 2018 р.). URL: <https://storage.decentralization.gov.ua/uploads/library/file/359/10.01.2019.pdf> (дата звернення: 19.02.2020).
6. ОТГ із Львівщини за приростом власних доходів стала другою по Україні. URL: https://galinfo.com.ua/news/otg_z_lvivshchyny_za_pryrostrom_vlasnyh_dohodiv_stala_drugoyu_po_ukraini_284137.html (дата звернення: 19.02.2020).
7. Open Budget. URL: <https://openbudget.gov.ua/?month=1&year=2019 &budgetType=NATIONAL> (дата звернення: 19.02.2020).

References:

1. DESPRO (2019) Ob`yednani hromady: perelik ta osnovni dani [Amalgamated hromadas: List and master data]. Available at: <https://decentralization.gov.ua/gromada> (accessed: 19 February 2020).
2. 4 Studio (2018) U L`vovi obhovoryly zdobutky ta problemy OTH u oblasti [In Lviv discussed the achievements and problems of amalgamated hromadas in refion]. Available at: <http://4studio.com.ua/novyny/u-lvovi-obgovoryly-zdobutky-ta-problemy-otg/> (accessed: 19 February 2020).
3. DESPRO (2019) Oblasti: osnovni dani [Regions: master data]. Available at: <https://decentralization.gov.ua/areas> (accessed: 19 February 2020).
4. State Statistics Service of Ukraine (2019) Chysel`nist` naseleण्या (za otsinkoyu) na 1 sichnya 2019 roku ta serednya chysel`nist` u 2018 rotsi [Population (estimated) as of January 1, 2019, and average population in 2018]. Available at: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (accessed: 19 February 2020).
5. DESPRO (2018) Monitorynh protsesu detsentralizatsiyi vlady ta reformuvannya mistsevoho samovryaduvannya stanom na 10 sichnya 2019 (za hruden` 2018) [Monitoring the decentralization process and reforming local self-government as of January 10, 2019 (December 2018)]. Available at: <https://storage.decentralization.gov.ua/uploads/library/file/359/10.01.2019.pdf> (accessed: 19 February 2020).
6. GALINFO (2018) OTH z L`vivshchyny za pryrostrom vlasnykh dokhodiv stala druhoю po Ukrayini [Amalgamated hromadas from Lviv region by its own income growth became the second in Ukrain]. Available at: https://galinfo.com.ua/news/otg_z_lvivshchyny_za_pryrostrom_vlasnyh_dohodiv_stala_drugoyu_po_ukraini_284137.html (accessed: 19 February 2020).
7. Ministry of Finance of Ukraine (2019) Open Budget. Available at: <https://openbudget.gov.ua/?month=1&year=2019 &budgetType=NATIONAL> (accessed: 19 February 2020).